

**Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus.
Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen,
a kdo se poníží, bude povýšen.**

**Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus.
Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen,
a kdo se poníží, bude povýšen.**

30. NEDĚLE V MEZIDOBÍ CYKLU C

Evangelium (Lk 18,9-14)

Některým lidem, kteří si na sobě zakládali, že jsou spravedliví, a ostatními pohrdali, řekl Ježíš toto podobenství: „Dva lidé šli do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus a druhý celník. Farizeus se postavil a modlil se v duchu takto: `Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé: lupiči, podvodníci, cizoložníci nebo i jako tamhleten celník. Postím se dvakrát za týden, odvádím desátky ze všech svých příjmů.` Celník však zůstal stát vzadu a neodvažoval se ani pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: `Bože, buď milostiv mně hříšnému.` Říkám vám: Celník se vrátil domů ospravedlněn, ne však farizeus. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se poníží, bude povýšen.“

K POROZUMĚNÍ TEXTU

Dva lidé šli do chrámu, aby se modlili; jeden byl farizeus a druhý celník. Už od prvního verše je jasné, že podobenství nebude mluvit tolik o modlitbě, ale spíš o správném postoji k Bohu a k druhým. Jako modelové postavy vystupují opět farizej a celník, kontrastní postavy často přítomné v evangeliích.

Farizej zastupuje všechny ty, kteří díky své spravedlnosti a dobrým skutkům důvěřují spíš v sebe než v Boha. Toto je potvrzeno také přesnějším překladem slovesa „zakládali si“ (v. 9): výstižněji by se to mělo tlumočit jako „spoléhal, důvěřovali v sebe“. Celník ztělesňuje všechny ty, kteří nemají jinou oporu než Boha: on je jejich záchrana a útočiště.

Farizeus se postavil a modlil se v duchu takto: `Bože, děkuji ti, že nejsem jako ostatní lidé: lupiči, podvodníci, cizoložníci nebo i jako tamhleten celník. (...) Celník však zůstal stát vzadu a neodvažoval se ani pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa a říkal: `Bože, buď milostiv mně hříšnému.` Tyto postavy jsou líčeny v protikladech: farizej stál, zatímco celník se skrýval vzadu a neodvažoval se ani pozdvihnout oči k nebi, ale bil se v prsa. Tyto postoje jako takové jsou neutrální, samy o sobě nesvědčí o špatném přístupu farizeje nebo o dobrém přístupu celníka: vždyť modlitba vestoje byla typická pro židovskou zbožnost, tedy byla „nezávadná“. Rozdíl je spíš ve vnitřním postoji, který je zviditelněn postojem vnějším. Farizej si zakládal na své „zbožnosti“ a výkonech před Bohem, pohrdal druhými (povyšoval se nad druhé: „nejsem jako ostatní lidé“, použil pohrdavé označení „tamhleten celník“). Celník nevyjmenovává žádné své „plusy“, jen jedno „minus“: jsem hříšný.

Nenajdeme v jeho slovech žádné srovnání s druhými, žádné pohrdání, ale ani pocity méněcennosti před druhými.

Farizej děkuje: ne že by bylo špatné děkovat, ale on ve skutečnosti neděkuje. Vždyť nevyjmenovává „Boží skutky“ (na rozdíl od Marie v Magnificat), ale skutky své: ten, kdo vykonal velké věci, není Bůh, ale on sám. A tak jeho „děkuji ti“ je spíš zbožnou frází, protože ve skutečnosti od Boha nepřijal nic a nic od něj ani nepotřebuje. Celník však Boha potřebuje, prosí o jeho milost, milosrdenství. Farizej se povyšuje: před Bohem, protože dokáže žít „pro Boha bez Boha“, a před druhými, jak je zřejmé z jeho srovnání. Spravedlivý farizej zůstává paradoxně „neospravedlněn“: a přesto si on sám myslel, že je spravedlivý! Závoj před očima mu nedovoluje vidět pravdu o něm samotném. Oproti tomu nespravedlivý celník se stává spravedlivým – ne svým výkonem, ale Božím, ne svými dobrými skutky, ale Božím dobrým skutkem. Vlastně onen celník vykonal jeden dobrý skutek: otevřel se pro dobrý skutek Boží, přijal Boží milost. Ten, kdo se ponížil před Bohem (protože uznal, že ho potřebuje), je povýšen: je ospravedlněn, tj. stává se spravedlivým před Bohem, je povýšen k novému postavení před Bohem.

Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se poníží, bude povýšen. Na toto podobenství navazuje Ježíšovo setkání s dětmi a výrok „amen, pravím vám, kdo nepřijme království Boží jako dítě, jistě do něho nevejde“ (19,15-17): díky předcházejícímu podobenství o farizeji a celníkovi, přijmout království Boží jako dítě znamená nejen „ponížit se, být malý, uznat svou malost před Bohem“ (tím ponížením je u celníka uznání hříšnosti), ale také vyznat svoji závislost na Bohu (v celníkově modlitbě je to vyjádřeno voláním „smiluj se“). Jen tak je možné být ospravedlněn a vejít do nebeského království. Kdo chce být „velký“, protože si vystačí se svojí vlastní spravedlností a samospasitelností jako onen farizeus, nemůže být spravedlivý, tj. „dobrý v Božích očích“. Celník tak ukazuje, jak se stát spravedlivým a vejít do Božího království. On nám ukazuje, co to znamená být dítětem.

SHRNUTÍ

Zatímco podobenství o „služebnících“ (Lk 17,7-10) ukazuje Boha-dlužníka, dnešní podobenství ukazuje jiného Boha: zbytečného v životě některých „duchovních lidí“. Zatímco podobenství o služebnících varuje před postojem předkládání dlužního úpisu Bohu, tato perikopa ukazuje, že někteří „zbožní“ lidé Boha vůbec nepotřebují, a přesto žijí „pro něj“, a dokonce se k němu modlí! Společné poselství obou úryvků je: všechno je milost, a to nejen při ospravedlnění na začátku duchovní cesty (o farizeji a celníku), ale v celém průběhu duchovního života (o služebnících, tj. o lidech už sloužících Bohu).

VÝZVA NA TÝDEN

Zamysleme se

Mladší:

Farizej z našeho příběhu měl dojem, že je dost dobrý, a toto své dobro měl jako poklad, který si chtěl ponechat. Naproti tomu celník měl dojem, že má jen svou ubohost a hříšnost. Ale to, co měl, byl ochoten Bohu nabídnout! Hlavní rozdíl mezi těmi dvěma tedy byl v tom, že jeden si vše nechával pro sebe (dobro) a ten druhý vše odevzdával (hříchy). Podstatné je umět vše, co mám, odevzdávat Bohu. Ať už udělám něco dobrého nebo špatného, je třeba to umět Bohu odevzdat. Bůh to pak všechno „vezme do svých rukou“ a obrátí v náš prospěch. Protože to dobré i to špatné nám bez Boha může vlastně uškodit. V tomto týdnu mohu Pánu Bohu v modlitbě všechno odevzdávat.

Starší:

Důležití nejsme my ale Bůh. Jakmile „si zakládám na sobě“, prohlubuji mezi sebou a bližním propast, která se časem nedá překročit. Jakmile je důležitý Bůh (zakládám svůj život „na Bohu“), pak se lidé k sobě přibližují – mají k sobě blízko, protože je spojuje On. Na čem si zakládám – na sobě, na svých vlastnostech, přednostech, činech, na svém dobru, nebo na Bohu, na jeho činech, na jeho vlastnostech, jeho dobru, které ve mně koná? Pokusně to mohu zjistit tak, že si budu všimnout toho, jak se stavím k lidem kolem mne: pohrdám jimi, jsou mi lhostejní nebo jsem schopný si jich vážit? Vidím v nich jen jejich vlastnosti, skutky, dobro-zlo anebo také boží skutky, boží vlastnosti, boží milost – prostě Boha?

Zkusme si

Mladší / Starší

Pro aktivitu na tento týden budete potřebovat nějakého partnera, kamaráda, sourozence, nebo si ji můžete zkusit ve skupině. Zjistíte přitom, jestli sami sebe vidíte objektivně. Napište pět pozitivních vlastností, které podle vás máte, a pět pozitivních vlastností svého kamaráda. Ten udělá totéž a pak si výsledky srovnáte. V kolika případech jste se shodli?

Aktivitu lze dělat i ve skupině; pak musíme počítat s adekvátním množstvím času, protože bude zřejmě vyžadovat i následný rozhovor a sdílení.

30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

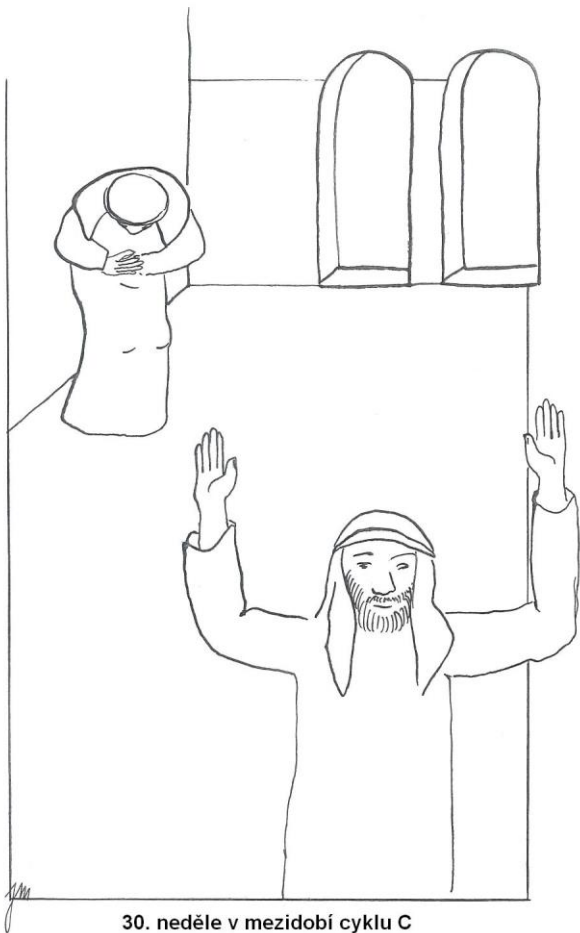
30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

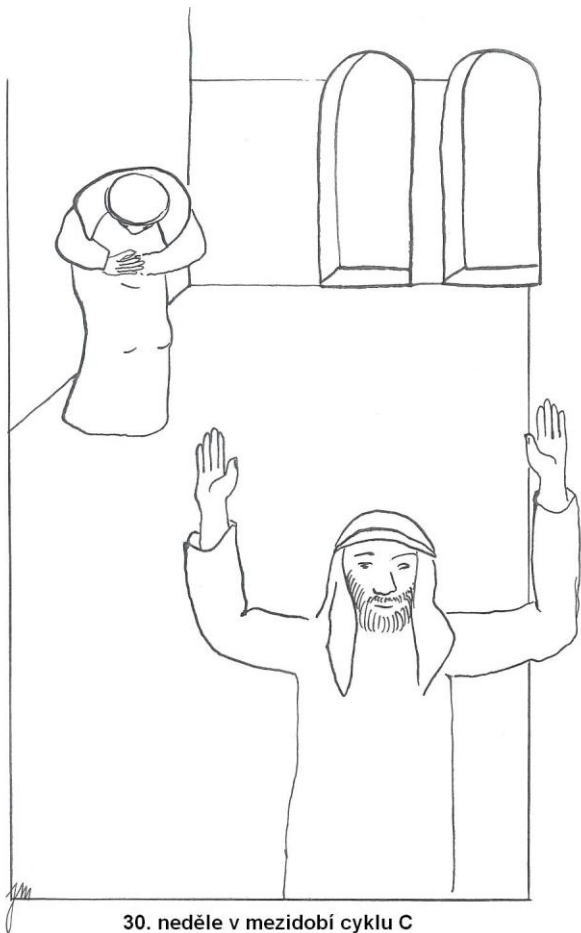
30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

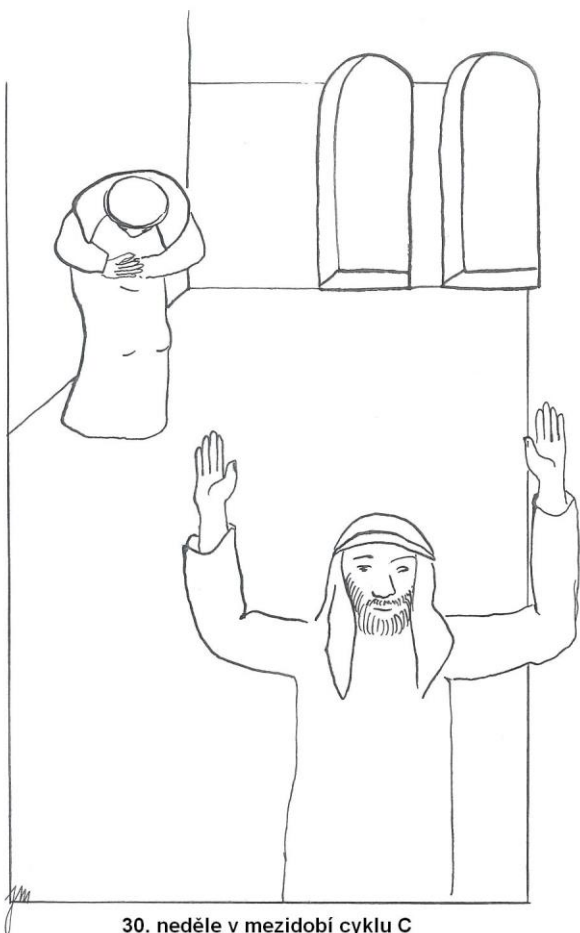
30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

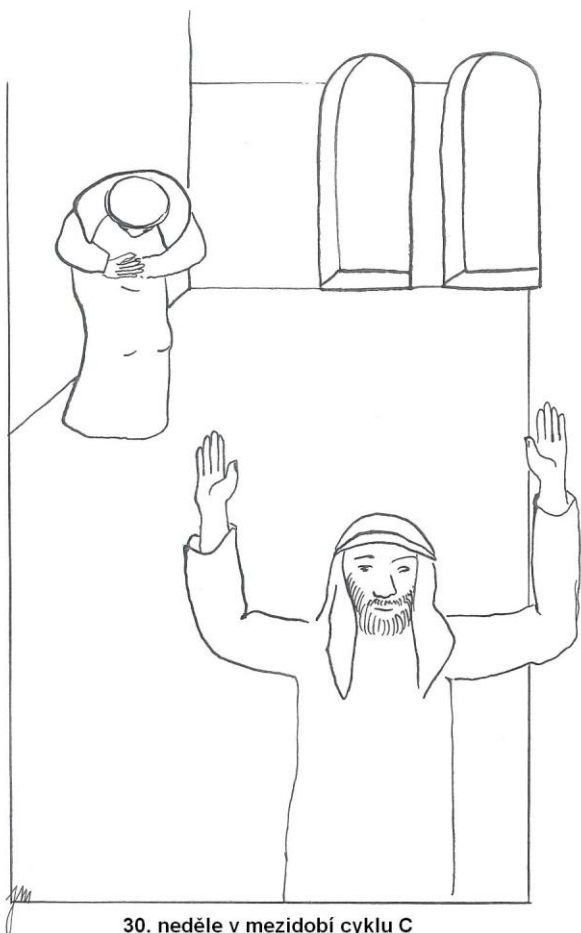
30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14

30. neděle v mezidobí cyklu C
Lk 18,9-14